

Özel Yetenekli Öğrencilerin Sanat Eseri Kavramına Yönelik Metaforik Algıları

H. Kübra ÖZALP HAMARTA¹ M. Ali GENÇ² Serdar DANIŞ³

¹ Doç.Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Konya, Türkiye
hkozalp@erbakan.edu.tr (Sorumlu Yazar/Corresponding Author)

² Doç.Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Konya, Türkiye
magenc@erbakan.edu.tr

³ Dr., Millî Eğitim Bakanlığı, Konya Bilim ve Sanat Merkezi, Konya, Türkiye
serdardanis33@gmail.com

Makale Bilgileri

ÖZ

Makale Geçmişi

Geliş: 03.08.2023

Kabul: 26.09.2023

Yayın: 29.10.2023

Anahtar Kelimeler:

Sanat Eğitimi

Sanat Eseri

Özel Yetenekli Öğrenciler

Bilim Sanat Merkezi

Metafor

Bu araştırma özel yetenekli öğrencilerin sanat eseri kavramına yönelik algı ve düşüncelerini metaforlar yoluyla çözümlenmeyi amaçlamaktadır. Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden yorumlayıcı (hermenötik) araştırma yaklaşımına göre yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunda Millî Eğitim'e bağlı Konya BİLSEM (Bilim Sanat Merkezi) öğrencilerinden 242 öğrenci bulunmaktadır. Katılımcılar, amaçlı örneklem yöntemlerinden kolay ulaşılabılır örneklem yöntemine göre seçilmiştir. Öğrenciler Ö1, Ö2.... şeklinde kodlanarak temsil edilmiştir. Bu araştırmada veri toplamak için metafor tekniği kullanılmıştır. Bu doğrultuda veri toplama aracı "sanat eseri..... gibidir, çünkü" şeklinde yapılandırılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre, öğrenciler sanat eserinin dışavurumcu özelliğini f=41 (%17,8) en çok vurgulamıştır. Bu kategoride görülen "hayat" kelimesi en çok tekrarlanan metafor olmuştur. BİLSEM öğrencilerinin ürettikleri metaforu açıklayıcı cümlelerinden sanat eserini genellikle resim yapmak olarak algıladıkları anlaşılmaktadır. Araştırmada ikinci olarak en çok vurgulanan durum sanat eserinin estetik haz kaynağı olduğudur. Öğrencilere göre sanat eseri, insana kendi iyi hissettiren, eğlendiren ve kalıcı olan niteliktedir. BİLSEM öğrencileri tarafından sanat eserinin özgün olması gereken ve emek isteyen bir nesne olduğu vurgulanmıştır. Elde edilen bu sonuçlara yönelik olarak BİLSEM öğrencilerinin seçilen sanat eseri hakkında örnek eleştiri yazılarının incelenmesi önerisinde bulunulabilir. BİLSEM öğrencilerine sanat eseri kavramının algılanması konusunda örnek ders planları uygulanabilir ve sonuçları karşılaştırılabilir.

Metaphorical Perceptions of Gifted Students towards the Concept of Artwork

Article Info

ABSTRACT

Article History

Received: 03.08.2023

Accepted: 26.09.2023

Published: 29.10.2023

Keywords:

Art Education

Artwork

Gifted Students

Science and Art

Centre

Metaphor

This research aims to analyse the perceptions and thoughts of gifted students about the concept of artwork through metaphors. This research was carried out according to the interpretive (hermeneutic) research approach, which is one of the qualitative research methods. There are 242 students from Konya BİLSEM (Science and Art Centre) affiliated to the Ministry of National Education in the study group of the research. Participants were selected according to the easily accessible sampling method (Creswell, 2012) from the purposeful sampling methods. Students are represented by coding S1, S2.... Etc. In this direction, the data collection tool is structured as "an artwork is like....., because" According to the result of this research, the students emphasized the expressive feature of an artwork 41 (17.8%) more. The word life seen in this category was the most repeated metaphor. It is seen from the metaphor explanatory sentences produced by BİLSEM students that they generally perceive an artwork as painting. The second most emphasized case in the study is that an artwork is a source of aesthetic pleasure. According to the students, an artwork is a quality that makes people feel good, entertaining and permanent. The concept of an artwork was emphasized by BİLSEM students as an object that should be original and effort requiring. Case studies can be presented to BİLSEM students about what an artwork is and how it is produced. It should be ensured that BİLSEM students examine sample criticisms about selected artworks. Sample lesson plans can be applied to BİLSEM students on the perception of the concept of artwork and the results can be compared.

Atıf/Citation: Özalp Hamarta, H. K., Genç, M. A. & Daniş, S. (2023). Özel Yetenekli Öğrencilerin Sanat Eseri Kavramına Yönelik Metaforik Algıları. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi (AKEF) Dergisi*, 5(3), 1087-1107.

"This article is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) (CC BY-NC 4.0)"

GİRİŞ

Gelişme ve ilerlemenin öncüleri kabul edilen özel yetenekli öğrenciler, akranlarına göre yüksek başarı sergilemektedir. Yaratıcı olan bu bireyler toplumlar için vaz geçilmez değerdedir. Bilim ve teknolojide görülen hızlı gelişim ve dönüşümler ülkelerin yenilik ve gelişim faaliyetlerine yönelik rekabeti de artırmıştır (Kıymet ve Çakır, 2021). Dolayısıyla gelişen dünyada ortaya çıkan karmaşık problemlerle baş etmek, toplumların gelişimini sağlamak için yeni icat ve buluşlar için yaratıcı bireylere ihtiyaç duyulmaktadır (Akt; Güven ve Karasulu-Kavuncuoğlu, 2020). Renzulli (1978) bu öğrencileri yetenek, yaratıcılık ve motivasyon şeklinde üç özellekle ifade ederek bu özelliklerin etkileşimiyle üstün yetenekliliğin ortaya çıktığını belirtilmektedir. Renzulli'nin yaptığı bu tanım görsel sanatlar alanını da iyi ifade etmektedir. Wilson (2009) ise sanat alanının yetenek özelliğini teknik yetenek, görsel düşünce ve yaratıcılık olarak belirtmektedir.

Özel yetenekli bireylere en iyi eğitim imkânının sağlanması gereğine inanan Eflatun, bu bireyleri altın yaradılışlı ve geleceğin yöneticileri olarak görmektedir (Enç, 2005). Bu konuda Tozlu (2004), özel yeteneklilerin eğitilmesini bir milletin varlık meselesi olarak görmekte ve onların işlevsel kılınmasının hayati önemde olduğunu belirtmektedir.

Akranlarına göre gelişmiş özellikler gösteren özel yetenekli bireylerin başarılarını ortaya koymaları ve potansiyellerini en verimli şekilde kullanmaları farklılaştırılmış eğitim sayesinde olabilmektedir (Davaslıgil ve Zeana, 2004). Özel yetenekli öğrenciler için farklı eğitim programları bulunmaktadır. Türkiye'de özel yetenekli birey eğitiminde en önemli eğitim kurumları ise Bilim ve Sanat Merkezleridir (Bilsem). Bu kurumlarda bilimsel düşünce ile estetik değerler birleştirilmekte; araştıran, sorgulayan, üreten ve kendini gerçekleştirmiş bireylerin yetişmesi sağlanmaktadır. Bilsem'de öğrencilerin erken yaşta yaratıcılıklarını fark etmeleri ve kapasitelerini en üst düzeyde kullanmaları hedeflenmektedir (MEB, 2016).

Bilsem'de beş aşamalı bir eğitim programı bulunmaktadır. Öğrencilerin ilgi alanlarına odaklanan bu programlar Bilsem yönergesinde öğrencilerin uyum aşaması, destek aşaması, bireysel yetenekleri fark ettirme aşaması, özel yetenekleri geliştirme aşaması ve proje aşamasında eğitim aldıkları ifade edilmektedir (MEB, 2022). Oryantasyon, Destek ve Bireysel Yetenekleri geliştirme programında "Disiplin Temelli Sanat Eğitimi" verilirken Özel Yetenek Geliştirme ve Proje aşamalarında ise sanat üretimi için sanat eğitimi verilmektedir (Genç, 2016).

Görsel Sanatlar Alanında Özel Yetenek Özellikleri

Görsel sanatlarda özel yetenek özellikleri gösteren öğrencileri Clark ve Zimmerman (2004) performans, yaratıcı ifade, problem çözüme ya da kişilik özellikleri şeklinde kendini gösterdiğini belirtmektedir. Buradan hareketle görsel sanatlar alanında özel yetenekli bireylerin özelliklerini davranış özellikleri ve sanat özellikleri şeklinde ifade edilebilmektedir.

Davranış özelliklerine bakıldığında öğrencilerin erken yaşlarda gözlem yapma yeteneğinin, detaylara karşı hassasiyetinin ve bellek kullanımının iyi olduklarını göstermektedir. Bilgiyi hızlı edinerek kendi kendine öğrenmekte olan görsel sanatlarda yetenekli öğrencileri Chan (2006), sanat alanındaki problemlere kendine has yollar bularak çözen bireyler olarak ifade etmektedir. Motivasyon ve azim konusunda iyi olan (Garcia, 2006) bu bireylerde, sanata adanmışlık görülmektedir (Ballantyne, 2009). Araştırma ve keşfetme ve sanat yayınlarına duyarlı olan bu öğrenciler eski bilgilerini yeni bağlamda kullanabilmektedir (Handbook, 2013). Ayrıca düşünce ve aktivitelere hızlı adaptasyon ve kolay hatırlama gibi özellikleri de bulunmaktadır (Boland, 1986).

Ürün özelliklerine bakıldığında özel yetenekli öğrencilerin resimlerinde akranlarına göre erken gelişme görülmektedir (Handbook, 2013). Resimlerinde asimetrik denge oluşturma (Chan, 2006), kontrollü çizgiler kullanma, formlarda gruplama ve güçlü hareket gibi özellikler görülmektedir (Boland, 1986). Objelerin ve

figürlerin gerçek biçimini ve oranlarını yakalama yeteneği görülmektedir. Figürlerde sıra dışılık ve çarpıtma (Chan, 2006), çalışmalarını görsel akıcılık içinde verme gibi özellikler bulunmaktadır (Handbook, 2013). Resimlerde şematik anlatım, temsili anlatım, hikâyeci anlatım (Boland, 1986), resimlerin ifade yüklü olması gibi özellikler görülmektedir (Grigorenko, 2010).

Görsel Sanatlar Alanında Özel Yetenekli Öğrencilerin Seçimi (Tanılama)

Akranlarıyla kıyaslandığında yüksek yetenek gösteren öğrencilerin iyi yönlendirilmeleri için bu bireylerin erken fark edilmesi ve eğitilmesi önem arz etmektedir.

Sanat alanında özel yetenekli öğrencilerin davranış özellikleri, sanat ürün potansiyelini ortaya koyduğundan tanılama sürecinde ürün başarısı yanında öğrencinin sanata yönelik davranış özelliklerinin de önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Çok sayıda araştırmacı sanat çalışmasının ortaya koyulduğu sürece dikkat çekmekte ve öğrencilerin bu süreçte sergiledikleri davranış özelliklerinin sanat ürününden daha önemli olduğunu belirtmektedir. Haroutounian (2014), öğrencilerin gözlemlenmesinin tanılama için iyi bir başlangıç olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle görsel sanatlar alanı tanılması bireyin aday gösterilmesiyle başlamaktadır.

Görsel sanatlar alanında tanılama için sanat eğitiminde alınan not, akademik başarı notu, portfolyo, informal kaynaklar, ürün başarısı, görüşme ve gözlemler gibi tanılama araçları kullanılmaktadır (Clark, ve Zimmerman, 2004). Aday gösterme, uzun süreli gözlem yapılmasını gerektirmektedir. Clark, ve Zimmerman (1992), sınıfta ve diğer eğitim ortamlarındaki gözlem tespitlerini yetenek tanılması için çok önemli görmektedir. Belli bir zaman sürecinde sanat çalışmalarının gözlenmesi, ürün değerlendirmenin ötesinde öğrencilerin analiz, sentez ve eleştirel düşüncelerini değerlendirdiğinden gözlemin önemi daha da artmaktadır (Haroutounian, 2014).

Türkiye’de çoklu tanılama ölçütlerinin kullanıldığı görsel sanatlar tanılması bireyin aday gösterilmesiyle başlamaktadır. Bilsen yönergesine göre aday gösterme okulun yönlendirme komisyonu tarafından yürütülmektedir. Aday olarak gösterilen öğrenciler Millî Eğitim Bakanlığınca belirlenen ölçme araçları ile ön değerlendirme aşamasından geçirilmektedir. Bu aşamayı geçen bireyler bireysel değerlendirmeye alınarak tanılama süreci tamamlanmaktadır. Tanılama yaşı veya sınıf seviyesi esas alınarak ve genel zihinsel yetenek, görsel sanatlar ile müzik alanlarında özel yetenekli olduğu düşünülen öğrencilerin BİLSEM’lere aday gösterilmesi Millî Eğitim Bakanlığı Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesinde belirtilmiştir (MEB, 2022). Buna göre öğrenciler genel zihinsel yetenek, görsel sanatlar ile müzik alanları kapsamında değerlendirilmektedir.

Görsel Sanatlar Alanı Özel Yetenekli Öğrencilerde Eğitim

Görsel sanatlarda yetenekli öğrencilerin tanılması yapıldıktan sonraki aşama öğrencilere uygun eğitim imkânlarının sunulmasıdır. Burada belirlenen amaçlardan biri, öğrencinin potansiyelini geliştirmek ve onu özgüveni yüksek üretken bir biçimde yetiştirmedir (Üstün ve Çıkkılı, 2019). Ayrıca öğrencilerin eleştirel düşünce becerisine sahip olması, doğru ve mantıklı kararlar verebilmesi böylece sorunlara çözüm üretmesi önemli olmaktadır (Çağlı, 2022). Uygun eğitimde birey, sanat sayesinde, mekân ve zaman sınırlamasının ötesine geçerek geçmişini çözümlenebilmekte böylece geleceği yönlendirebilecek gücü kendisinde bulabilmektedir (Karabulut, 2008).

Görsel sanatlar alanında özel yetenekli öğrenciler sadece çizim yeteneğiyle değil orijinal fikir ya da yenilikler de göstermektedir (Cukierkorn, 2008). Yaratıcılığın görsel düşünce içinde gelişeceğinden hareketle görsel sanatlarda üstün yetenekli öğrenciler için verilen eğitimi görsel düşünce ve teknik beceri gibi iki yönde incelemek mümkündür. Teknik beceri bir sanat eserini oluşturan sanat eleman ve ilkelerini kapsamaktadır. Ayrıca öğrencilerin nesnelere algılanan tüm öğelerini içeren formun ve nesnelere iki boyutlu görüntüsü olan şeklin oluşturulması (Önder, 2019) için teknikleri ve yöntemleri de kapsamaktadır. Edinilmiş bilgi, gözlem ve deneylerin düşünsel olarak yoğunlaşması sonucu kişiye özgü bir anlayışla eser oluşturma süreci ise görsel düşünceyi

oluşturmaktadır.

Görsel sanatlar üstün yetenek eğitiminin disiplinlerarası ve disiplin temelli olması gerekmektedir. Görsel sanatlar üstün yetenek eğitiminde verilecek eğitimin disiplinlerarası (holistik) uygulanması gerektiği Clark ve Zimmerman (1986) ve Cukierkorn (2006) tarafından vurgulanmaktadır. Sanat eğitimi içerisinde sanat tarihi, eleştiri, estetik ve uygulamanın olması gerektiği belirtilmektedir. Böylece öğrencilerin yaptıkları sanat çalışmaları bu öğrenme alanları sayesinde zenginleşmektedir (Carroll ve Tucker, 2007). Sanat tarihi eğitimi ile öğrenci kendi kültür ve medeniyetinin sanat ürünleri başta olmak üzere dünya kültür ve medeniyetinin önemli sanat verilerine ulaşmaktadır. Sanat eleştirisi ile öğrencilerin farklı medeniyetlerin farklı eserlerini karşılaştırabilir, eleştirebilir ve değerlendirebilir duruma gelmesi sağlanmaktadır. Estetik sayesinde öğrencinin sanat alanındaki kavramlara (sanat, zanaat, güzel, iyi, haz ve yüce) hâkim olması sağlanmaktadır. Sanat eserinin ne olduğu ne anlama geldiğini çözümlenmesi beklenmektedir. Estetik, sanatı anlamayla ilgili bir kavramdır. Sanatı anlamak algısal bir olay olduğu için estetiği oluşturan durumlar da sanat eserini algılama üzerine kuruludur. Bunun için sanat eseriyle izleyicinin iletişimsel boyutu üzerine yoğunlaşmak gerekmektedir (Özalp, 2020). Sanat üretiminde (uygulama) sayesinde ise sanat ürünleri ortaya çıkarmak için gerekli malzeme ve teknik becerilere sahip olma ele alınmaktadır.

Görsel sanatlarda yetenekli öğrencilerin eğitiminde araştırma ve sorgulama yanında farklı form ve biçimleri farketmesi önemli olmaktadır. Dolayısıyla başarılı sanat uygulamaları için donanımlı atölye ve süre sınırlaması olmayan çalışma ortamı gerekmektedir (Clark ve Zimmerman, 2004). Öğrencinin deney yaparak ve farklı tekniklerde çalışarak yeni materyal ve teknikler kullanması önem arz etmektedir (Leon vd., 2010). Ayrıca öğrencinin sanat çalışmasında kendi anlayış ve yeteneğini kullanması, kendi yaptığı çalışmalar ile başkalarının yaptıkları sanat çalışmaları arasındaki benzerlik ve farklılıkları takdir etmesi için cesaretlendirilmesi önemli olmaktadır (Boland, 1986).

Görsel sanatlarda özel yetenekli bireylere sanat eğitimi sağlayan Bilsem’de bulunan beş aşamalı eğitim programının uyum, destek, bireysel yetenekleri fark ettirme programında teknik beceri ağırlıktayken özel yetenek geliştirme ve proje aşamalarında ise sanat üretimi için görsel düşünce ağırlıklı sanat eğitimi verilmektedir (Genç, 2016). Sanat eğitiminde sanat eserinin ne olduğu ile ilgili çalışmalar öğrencilerin kendi yapacakları sanat çalışmalarını şekillendirmeleri için gereklidir. Bu nedenle sanat eğitimine yönelik araştırmalarda öğrencilerin sanat eseri kavramına yönelik hazırbulunuşluklarını tespit etmek eğitimin geçerliliğini artıracaktır. Bu durumu ortaya çıkarılabilmesi için metafor uygun bir teknik olarak kabul edilmektedir.

Araştırmada kullanılacak metafor tekniği ile ilgili Hobby (2007) yaptığı araştırmasında metaforun düşüncenin temel bir süreci ve ürünü olarak kabul edilebileceğini ifade etmektedir. Metaforun gücü deneyimin anlamına ilişkin anlayışını ilerletme potansiyelinde yatar ve bu da gerçekliği tanımlar. Hobby (2007)’nin yaptığı araştırmanın sonucunda yaklaşık dokuz yaşında olan dördüncü sınıf öğrencilerine soyut bir düşünce olan metaforu öğrettiğini ve konu hakkında fikir ve düşüncelerini ifade etmek için yazılı ve görsel metafor kullanabildiklerini ortaya çıkarmıştır. Bu sonuç, İsviçreli Psikolog Jean Piaget’nin on bir yaşın altındaki çocukların soyut düşünceyi kullanamayacağı inancını da çürütmektedir. Çocukların kurabileceği benzerlik türlerinin doğası gereği bir sınırı yoktur. Uygun araç özelliklerini konu alanıyla eşleştirmek için gerekli olan tek şey, ilgili alanlar hakkında yeterli bilgiye sahip olmaktır" Eğer bir çocuk belirli bir konu ya da fikir hakkında bilgi ve anlayışa sahipse, metaforik bir yorum üretebilir. Çocuklar bu tür çağrışımlar yaratmak için bilgi ile donatılmalıdır. "Çocuklar belirli benzerlik türlerini algılama becerisinden yoksun oldukları için anlamada başarısız olurlarsa, eksik olan metaforik becerinin kendisidir. Ancak çocuklar sadece konu hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları için başarısız olurlarsa, eksik olan metaforik yetenek değil alan bilgisidir" (Winner, 2002, s.432; akt: Hobby, 2007). Mevcut yaklaşımlar metafor yorumlamayı aktarılan özelliklerin çıkarılması, alta yatan kavramsal eşlemenin tanımlanması veya birebir uygun tanımlama üretilmesi olarak ele almıştır (Wan, Lin,

Du, Shen, Zhang, 2021).

Metaforların bir kavram hakkında öğrencilerin zihinlerinde var olan düşünceyi temsili ve dolaylı yoldan anlatması olarak kabul edildiğinde sanat eğitimi için önemli ve gerekli olduğu ortaya çıkmaktadır. Ancak literatüre bakıldığında özel yetenekli bireyler üzerinde sanat eseri kavramına yönelik metafor çalışmasına rastlanmamıştır. Bu doğrultuda öğrencilerin metaforlar yoluyla sanat eseri kavramına dair düşüncelerini ve algılarını incelemek bu araştırmanın temelini oluşturmaktadır. Bu kapsamda aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır:

1. BİLSEM (Bilim Sanat Merkezi) öğrencileri, ‘sanat eseri’ kavramını açıklamak için kullandıkları metaforlar, hangi kategoriler altında toplanabilir?
2. BİLSEM (Bilim Sanat Merkezi) öğrencileri, ‘sanat eseri’ kavramı hakkındaki algılarını ifade etmek için hangi metaforları üretmiştir?
3. BİLSEM (Bilim Sanat Merkezi) öğrencileri tarafından ‘sanat eseri’ kavramına yönelik en çok tekrar edilen metaforlar hangileridir?
4. BİLSEM (Bilim Sanat Merkezi) öğrencilerinin ‘sanat eseri’ kavramına yönelik ürettikleri metaforların kategorilere göre dağılımı nasıldır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden yorumlayıcı (hermenötik) araştırma yaklaşımına göre yapılmıştır. Bu araştırma yaklaşımında gözlenebilir tek bir gerçeğin yerine çok sayıda gerçeği ya da tek bir olayı farklı şekillerde betimleme, anlama ve yorumlama amacı vardır. Neticede ulaşılan gerçeklik, çoklu ya da bağlam temelli olabilir (Merriam, 2009). Toplumsal olguların kendine özgü yöntemlerle incelenmesi gerektiğini savunan yorumsamacı bilim anlayışına göre insan eylemleri ve toplumsal gerçeklikler toplumsal ve kültürel bağlamı içerisinde ve olabildiğince kapsamlı bir şekilde anlamak amacıyla ele alınıp incelenmelidir (Altıntaş ve Erdem, 2021). Hermeneutik bakış açısı sosyal olgu için açıklamanın doğasını ve sınırlarını aydınlatır. Bu açıklamalar sosyal dünyaya ilişkin bilgimizi oluştururlar; araştırmacılar, öğretmenler ve öğrenciler, zihinsel arayışlarının niteliğini ve ufkunu çizdiği için hermeneutik anlayıştan yararlanırlar (Kissack, 2002) Bu doğrultuda sanat eseri kavramının öğrencilerin zihninde oluşturduğu gerçekliği görmek ve anlamak için hermenotik araştırma yaklaşımı kullanılması uygun görülmüştür.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunda Konya BİLSEM (Bilim Sanat Merkezi) öğrencilerinden 242 öğrenci bulunmaktadır. Katılımcılar, amaçlı örneklem yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örneklem yöntemine (Creswell, 2012) göre seçilmiştir. Öğrenciler verilerin analizinde Ö1, Ö2.... şeklinde kodlanarak temsil edilmiştir. Öğrencilerin alan, yaş ve cinsiyete göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo1. Öğrencilerin Alan, Yaş ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Yaş	Öğrenci Sayısı	Cinsiyet	Öğrenci Sayısı	Alan	Öğrenci Sayısı
17	4	Kız	131	Görsel Sanatlar (G)	67
16	4	Erkek	111	Zihinsel (Z)	152
15	16			Müzik (M)	11
14	8			İki Alanlı (ZM, ZG)	12
13	9				
12	11				
11	27				
10	76				
9	49				
8	30				
7	8				
Toplam					242

Veri Toplama Araçları ve Süreçleri

Veri toplama aracı iki bölüm şeklinde tasarlanmıştır. İlk bölümde katılımcıların yaş, cinsiyet ve alanları ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Bu araştırmada veri toplamak için ikinci bölümde metafor tekniğinin kullanılacağı bölüme yer verilmiştir. Metafor kullanımı, iki nesne arasındaki benzer özelliklerin ilişkilendirilmesine dayalı olarak bir fikrin diğerine aktarılmasını gerektirir (Hobby, 2007). Kavramsal metaforda kaynak ve hedef alan olmak üzere iki alan vardır. Başka bir kavramsal alanı anlamak için kendisinden metaforik ifadeler çıkardığımız kavramsal alana kaynak alan, bu şekilde anlaşılan kavramsal alana ise hedef alan denir. Hedef alan, kaynak alanı kullanarak anlamaya çalıştığımız alandır (Kövecses, 2002). Bu doğrultuda veri toplama aracının ikinci bölümü “sanat eseri.....gibidir, çünkü” şeklinde yapılandırılmıştır.

Veri toplamada öğrencilere ilk olarak araştırmanın amacı ve veri toplama aracının nasıl doldurulacağı açıklanmıştır. Açıklamalardan sonra öğrencilere metaforlarını yazmaları ve açıklamaları için 20 dakika süre verilmiştir. Toplanan formlar kodlanarak analiz sürecine hazırlanmıştır.

Verilerin Analizi

Ayrıca araştırmanın güvenilirliğini sağlamak ve metafor analizinin tutarlılığını test etmek için uzman incelemesi (Patton, 2014) yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda araştırmacının dışında 3 farklı alan uzmanı, metaforları ve ulaşılan kategorileri incelemiştir. Hedef alan ve kaynak alan arasında uyumsuzluk tespit edilen metaforlar, görüş birliğiyle araştırmadan çıkarılmıştır. Son olarak ilgili metaforlara ilişkin yüzde, frekans ve alıntılara bulgularda detaylı bir şekilde yer verilmiştir. Merriam’a (2009) göre bir kapsam analizi olan içerik analizi belli bir konuşma kalıbının ya da sözcük grubunun kaç kere kullanıldığı üzerine yoğunlaşmaktadır. Bu doğrultuda yapılan araştırmanın analizi ile üretilen metaforlar, tekrar sayısı ve anlam bakımından incelenmiştir.

Etik: Araştırmanın yapılması Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu tarafından 11.03.2022 tarih ve 2022/111 karar sayısı ile uygun görülmüştür.

BULGULAR

BİLSEM Öğrencilerinin Metaforlarından Ortaya Çıkan Kategoriler

Bu araştırmada elde edilen genel bulgulara göre, sanat eseri kavramına ilişkin olarak üretilmiş toplam 230 metafor tespit edilmiş ve bunların 220 tanesinin geçerli olduğu anlaşılmıştır. 10 metafor konu dışı ifadeler içermektedir ve geçersiz olduğu saptanmıştır. Bu bölümde katılımcılar tarafından üretilen her metafor imgesi, metaforun konusu ve metaforun konusu ile kaynağı arasındaki ilişki şeklinde analiz edilmiştir. Metaforlar iki olgu arasında hedef ve kaynak olarak adlandırılabilir. Hedef ve kaynak metaforu oluşturan birey için farklı işaret sistemlerinde duyuşal ve algısal şekilde belirtilebilir (Forceville, 2008:12). Bu nedenle üretilen metaforlar farklı yön ve anlatımlarda olmaktadır. Metaforların altında yatan anlamı çözümlerken bireyin yazdığı ya da söylediği “çünkü.....” ifadesinin iyi çözümlenmesi gerekmektedir. Bu ifadelerde bir metaforun çok yönlü anlamlar içerdiği ortaya çıkmaktadır. Çok yönlü metaforlar şu boyutlara göre ayırt edilebilir: (1) hedef ve kaynak alanlara işaret etmek için hangi işaret sistemlerine ve duyuşal ifadelerle başvurulduğu; (2) metaforun durağan mı yoksa hareketli temsillerde mi ortaya çıktığı; (3) metaforik benzerliğin hangi yollarla işaret edildiği; (4) bir metaforun üreticisi tarafından ne kadar açık veya örtük bir şekilde iletildiği; (5) bir metaforun yaratıcı olup olmadığı (6) kültürel bağlamın çok yönlü metaforların alımlanması üzerinde ne gibi bir etkiye sahip olabileceği. (Forceville, 2008: 23). Bu araştırmada her metafor imgesi sanat eseri kavramının sahip olduğu anlam bakımından belli bir tema ile ilişkilendirilerek toplam 17 farklı kavramsal kategori oluşturulmuştur. Tablo 2, kategori geliştirme aşamasında derlenen ve 220 adet metaforun belli bir kategori altında toplanmasında kullanılan özellikleri göstermektedir.

Tablo 2. Metafor Kategorilerinin Oluşturulması

<p>Dışavurumcu sanat eseri - sanatçının zihninden çıkan her türlü duygu ve düşünce, hiçbir engel tanımadan dış dünyayla buluşma şansını ancak sanat eserleri sayesinde kazanabilir. - kimi sanat eseri yumuşaktır ama bazıları acı veya öfkeyi anlatır</p> <p>Estetik haz veren sanat eseri -Tadı damağında kalır bir daha istersin, sanat eseri insanı kendine çeker. Gördükçe bir daha ister. - sanat eserini yapan kişi onun güzelliği ile bir düşer dalar. -İnsanlara güzelliği ile örnek olurlar. -sanat eseri çok önemli ve güzeldir.</p> <p>Sanat değeri olan sanat eseri -Sanat eserleri sanat için yapılmıştır. -Sanat eseri tekdir, aynısından yapılırsa sanat eseri olmaz.</p> <p>Terapi eden sanat eseri -Huzur veren orman. Kendinizi bıraktığınız zaman içinizi ferahlatır. Sizi karamsar duygulardan uzaklaştır kendimizi bulmamızı sağlar. - Müzik beni rahatlatıyor ve bana fikir veriyor kendimi yalnız hissetmiyorum ve müzik benim hep yanımda gibi hissediyorum.</p> <p>Faydacı sanat eseri -İşimize yarar ve onları biz yaparız.</p> <p>Hayal gücü ve farklı bakış açısı geliştiren sanat eseri - Bir sanata bakınca aydınlanıyor hayal gücüm geliyor. Aklıma farklı fikirler geliyor. - Gerçek olmayan şeylerin gerçekleşmesidir</p> <p>Eğlendiren sanat eseri - Sanat eseri eğlenceli bir şeydir. -Resim, hayata bir anlam katar. Sevgi, mutluluk, eğlence.</p> <p>Yetenek gerektiren sanat eseri -Herkes yapamaz mesela ben, buna el yeteneği olanlar yapabilir. -Bir insanlığın kabiliyeti altın kadar değerlidir.</p> <p>Kalıcı olan sanat eseri -sanat eseri tarihe geçebilir. -sanat eseri kayıp olmaz başına büyük bir şey gelmezse akıllardan silinmez.</p>	<p>Görsel sanatlar ürünü olan sanat eseri -Sanat eserleri resimde olabilir. -Sanat eserinin çoğu resim ile oluşuyor.</p> <p>Yansıtmacı sanat eseri -Sanatçının düşünce yapısı içinde bulunduğu toplumun düşüncesi, kültürü, davranış şekilleri ile şekillenir. Bu yüzden sanatçı burada oluşan düşüncesini sanat eserine yansıtır. -Hepsi birleşip bir eseri ortaya koyabilir, istediği şeyi resimleyebilir, kopyalayabilir istediği yeri. O yüzden sanat eseri boya kalemleri gibidir.</p> <p>Etkileyici sanat eseri - Parlak şeyler insanın çok dikkatini çeker. - Bir sanat eseri yapınca ya da görünce heyecanlanırım.</p> <p>Özgün sanat eseri -Farklı çeşitlerde, farklı renklerde farklı boyutlarda, farklı alanla ilgili, farklı şekillerde ve farklı duygularda olabilir. İşte bu farklılıklar sanat eserinin en büyük heyecanıdır. -Bir resim yaparken herkes kendi düşüncesini yapar. Kimi bir ev yapar, kimi bir çocuk yapar, kimi bir kelebek yapar, kimi ise bir robot yapar. Bazıları ise kendileri bir yaratık yaratıp onu yaparlar. O yüzden sanat eserini hayale benzettim.</p> <p>Eğitici sanat eseri -Her şeyi bize öğretir. Eğlenmemizi sağlar.</p> <p>Hayati önem -Bizi hayatta tutan nefes gibidir. Hayat zorluklarla dolu yıpratıcı ve sonu bilinmez bir şeydir. Sanat yapmak ve sanat eseri yaşamına değer katar ve sana yaşıyor olduğunu hissettirir. -sanat olmasa insanlar yaşayamaz ve sanat bir devrimin en önemli şeyidir. Bir milletin oksijenidir.</p> <p>Bilimsel bir süreç olan sanat eseri - içinde bilim geçer. - bilim ve sanat benzerdir. İkisinde de çalışma vardır. Eğer yoğun çaba olmazsa ikide yapılamaz. Bu ikisi aslında çok farklı görünse de çok benzerdir. Birisinde duygu diğerinde mantık vardır. Mantık ve duygu sayesinde benzerlik olur.</p> <p>Emek verilen sanat eseri -Başarıya ulaşmak için uğraşırız ve sanat eseri yapmak için de uğraşırız ve emek harcarız. -Yapmak için uğraşmak, çalışmak ve detaylandırmak gerektirir.</p>
---	---

Araştırmaya katılan 242 öğrencinin “sanat eseri” kavramının zihinlerinde canlandırdığı olgular incelendiğinde elde edilen 220 adet geçerli metaforun sınıflandırılması sonucunda dışavurumcu, estetik haz veren, sanat değeri taşıyan, terapi eden, estetik nitelikte olan, hayal gücünü ve farklı bakış açısını geliştiren, eğlendiren, yetenek gerektiren, kalıcı olan, görsel sanatlarla eş tutulan, yansıtmacı, etkileyici, özgün, faydacı,

Özel Yetenekli Öğrencilerin Sanat Eseri Kavramına Yönelik Metaforik Algıları

eğitici, hayati önem taşıyan, bilimsel bir süreç olan ve emek isteyen sanat eseri şeklinde kategoriler oluşturulmuştur. Oluşturulan kategorilere dâhil olan metaforlar, öğrenci sayılarına göre aşağıdaki tablolarda sunulmuştur. Öğrencilerden alınan verilere göre en belirgin örnekler incelenerek metaforların içerikleri ve zihinsel karşılıkları değerlendirilmiştir.

BİLSEM Öğrencilerinin “Sanat Eseri” Kavramıyla İlgili Ürettiği Metaforlar

Araştırmaya katılan öğrencilerin sanat eseri kavramına yönelik ürettiği metaforlar ve sayıları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3. Metaforların Kategorilere Göre Dağılımı

Kategoriler	f (%)	Metaforlar n=226
Sanat eserinin Dışavurumcu yönünü vurgulayan metaforlar	41(%17,8)	Özgürlük 1, fikir 1, pamuk-demir 1, ruh 2, toplumun yansımaları 1, hayat 6, ayna 3, kuş 2, göz 1, gerçek dünya 2, insan 2, duygu 6, ay 1, beyin 1, sanatçı 2, hayal 3, akıl 1, su 1, zihin 1, rüya 1, gökkuşağı 1, dil 1.
Sanat eserinin Estetik haz veren yönünü vurgulayan metaforlar	30(%13)	Sevdiğim yiyecek 1, ateş 1, soba 1, fikir 1, çiçek 2, düş 1, ev 1, hayvanlar 1, etliemek 1, naneli şeker 1, karabiber 1, meyve 1, dondurma 1, şeker 3, kazak 1, çıtır tavuk 1, süt 1, bal 1, gökyüzü 1, ülkemiz 1, hayal 1, Güzel bir şey 1, güneş 1, heykel 1, şeker 1, evren 1, dünya 1.
Sanat eserinin Sanatsal değerini vurgulayan metaforlar	21(%9,1)	Ben 1, emanet 1, altın 1, amaç 1, cam 1, tarih 1, resim 2, eşsiz şeyler 2, ders notu 1, başarı 1, tarihi eser 1, sanat 1, şeker 1, saygı görmek 1, elmas 1, rüya ve hayat 1, tarihi özel şey 1, pırlanta 1, hayat damarı 1.
Sanat eserinin Terapi yönünü vurgulayan metaforlar	14(%6)	Ruh 1, orman 1, müzik 1, şeker 1, özel güç 1, zihin 1, pamuk 1, matematik 1, gökkuşağı 1, özgür kuş 1, huzur 1, oksijen 1, mutluluk2.
Sanat eserinin hayal gücü farklı bakış açısı Kazandırma yönünü vurgulayan metaforlar	32(%13,9)	Bulutlar 1, hayal ürünü 2, mum ışığı 1, hayat 2, resim 1, tutkal 1, su 1, aydınlık 1, gökkuşağı 1, dönme dolap 1, rüya 1, hayal 11, oyun hamuru 2, her şey 1, eğlence 1, çocuk 1, kalem tıraş 1, yıldız 1, doğaçlama 1,
Sanat eserinin Eğlenceli yönünü vurgulayan metaforlar	11(%4,7)	Oyun 2, kelebek 1, eğlence 4, harika 1, bilgi 1, boyama 1, mutluluk 1,
Sanat eserinin yeteneğe bağlı olduğunu vurgulayan metaforlar	9(%3,9)	Altın 1, hayat 1, şahane 1, resim 1, sessizlik 1, gerçek 1, resim 1, çiçek 1, yetenek 1.
Sanat eserinin kalıcı olduğunu vurgulayan metaforlar	7(%3)	Tarih 1, heykel 1, rüzgâr 1, hatıra 1, tükenmez kalem 1, anı 1, geleceği inşa etmek 1.
Sanat eserinin emek verilen niteliğini vurgulayan metaforlar	14(%6)	Bal 1, kitap 1, başarı 2, insan 1, emek 1, hayal 1, tarihi eser 1, şeker1, tasarım 1, bilim 1, yetenek 1, mercek 1, pırlanta 1.
Sanat eserini Görsel sanatlar ile ilişkilendiren metaforlar	3(%1,3)	Resim 2, gökkuşağı 1.
Sanat eserinin yansıtmacı niteliğini vurgulayan	13(%5,6)	Dünya 3, boya kalemleri 1, hayat 3, saat 1, insan 3, pencere 1, cam 1,
Sanat eserinin etkileyici niteliğini vurgulayan	6(%2,6)	Müzik 1, güneş 1, parlak nesne 1, mutluluk 1, damla 1, kalem tıraş 1
Sanat eserinin Özgünlük niteliğini vurgulayan	3(%1,3)	Hayal 1, evren 1, canlılar 1,
Sanat eserinin faydacı niteliğini vurgulayan	3(%1,3)	Basketbol 1, kalem 1, robot 1.
Sanat eserinin eğitici olduğunu vurgulayan	4(%1,7)	Eğitici 1, bilgi 1, öğretmen 1, duvar boyamak 1.
Sanat eserinin Hayati derecede önemli olduğunu vurgulayan metaforlar	6(%2,6)	Nefes 1, organlar 1, hayat 1, hayat damarlarından birisi 1, oksijen 1, su 1,
Sanat eserinin Bilimsel bir süreç olduğunu vurgulayan metaforlar	3(%1,3)	Bilim 3.
Diğer	10(%4,3)	Kedi 1, insan1, canavar1, zor1, lastik1, resim ve spor1, kutu1, defter1, bilsem1, rüzgar1.

Tablo 3'e bakıldığında öğrenciler sanat eserinin dışavurumcu özelliğini 41 (%17,8) daha çok vurgulamıştır. Bu kategoride görülen hayat (6) kelimesi en çok tekrarlanan metafor olmuştur. Sanat eserinin

Özel Yetenekli Öğrencilerin Sanat Eseri Kavramına Yönelik Metaforik Algıları

Hayal gücü ve farklı bakış açısı kazandırma yönünün 32 (%13,9) en çok vurgulanan ikinci kategori olduğu görülmektedir. Bu kategoride hayal (11) kelimesi en çok tekrarlanan metafor olmuştur. Sanat eseri kavramının estetik haz veren niteliğinin 24 (%10,4), en çok vurgulanan üçüncü kategori olduğu anlaşılmaktadır. Bu kategori için en çok şeker (3) kelimesi tekrarlanmıştır. Sanat eserinin sanatsal değerini vurgulayan 21 (%9,1) adet metafor üretilmiştir. Burada resim (2) ve eşsiz şeyler (2) ifadeleri en çok tekrar edilen metaforlardır. Sanat eserinin Terapi yönünü vurgulayan 14 (%6) metafor üretilmiştir. Bu kategoride mutluluk (2), Ruh (1), orman (1), müzik (1), şeker (1) gibi metaforların yer aldığı görülmektedir. Sanat eserinin emek verilen niteliğini vurgulayan 14 (%6) metafor üretilmiştir. Bu kategoride başarı (2), bal (18), kitap (1) gibi metaforların tekrar edildiği görülmüştür. Sanat eserinin yansıtmacı niteliğini vurgulayan 13 (%5,6) adet metafor olduğu görülmektedir. Burada en çok insan (3) ve dünya (3) kelimeleri tekrarlanmıştır. Sanat eserinin Eğlenceli yönünü vurgulayan metaforlara bakıldığında 11 (%4,7) farklı metafor üretilmiştir. Bunlardan en çok tekrar edilen eğlence (4) ve oyun (2) kelimeleri olmuştur. Sanat eserinin yeteneğe bağlı olduğunu vurgulayan 9(%3,9) farklı metafor üretilmiştir. Altın (1), hayat (1), şahane (1), resim (1), sessizlik (1), gerçek (1), resim (1), çiçek (1), yetenek (1) kelimeleri bu kategoride üretilmiş metaforlardır. Sanat eserinin kalıcı olduğunu vurgulayan 7 (%3) metafor üretilmiştir. Bunlar tarih (1), heykel (1), rüzgâr (1), hatıra (1), tükenmez kalem (1), anı (1), geleceği inşa etmek (1) ifadeleridir. Sanat eserinin etkileyici niteliğini vurgulayan 6 (%2,6) adet metafor üretilmiştir. Bunlar müzik (1), güneş (1), parlak nesne (1), mutluluk (1), damla (1), kalem tıraş (1) ifadeleridir. Sanat eserinin Hayati derecede önemli olduğunu vurgulayan Nefes 1, organlar 1, hayat 1, hayat damarlarından birisi 1, oksijen 1, su 1 metaforlarıyla toplam 6 (%2,6) adet olduğu görülmektedir. Aynı şekilde 6 (%2,6) adet metaforla sanat eserinin estetik yönünün vurgulandığı tespit edilmiştir. Bunlar, güzel bir şey (1), güneş (1), heykel (1), şeker (1), evren (1), dünya (1) metaforlarıdır. Sanat eserinin eğitici olduğunu vurgulayan 4 (%1,7) adet metafor üretilmiştir. Bunlar, eğitici (1), bilgi (1), öğretmen (1), duvar boyamak (1) ifadeleridir. Sanat eserini Görsel sanatlar ile ilişkilendiren, sanat eserinin özgünlük niteliğini vurgulayan, sanat eserinin faydacı niteliğini vurgulayan ve sanat eserinin bilimsel bir süreç olduğunu vurgulayan metaforlar 3 (%1,3)'er adet olup, bunlar en az sayıda metafor üretilen kategoriler olmuştur. Verilen kavram ile ilişkisel cevaplar içermediği anlaşılan 10 (%4,3) adet metafor ise diğer kategorisinde yer almıştır.

BİLSEM (Bilim Sanat Merkezi) Öğrencileri Tarafından ‘Sanat Eseri’ Kavramına Yönelik En Çok Tekrar Edilen Metaforlar

Sanat eseri kavramı üzerine öğrencilerin ürettikleri metafor sayılarına genel olarak şekil 1'e bakıldığında en çok sayıda "hayal (18)" metaforu üretilmiştir. Hayal metaforu hem sanat eserinin dışavurumcu özelliğini vurgulamak hem de sanat eserinin estetik haz veren niteliğini vurgulamak için ifade edilmiştir. Ayrıca sanat eserinin emek sonucu ortaya çıkabileceğini vurgulayan bir metafor olarak da ifade edildiği görülmektedir. İkinci olarak en çok tekrar edilen metafor "hayat (17)" tır. Hayat metaforu sanat eserinin dışavurumcu yönünü vurgulayan, sanat eserinin hayal gücünü ve bakış açısını değiştirme niteliğini vurgulayan, sanat eserinin yansıtmacı niteliğini vurgulayan, sanat eserinin yetenek sonucu ortaya çıkabileceğini ifade eden kategorilerde yer aldığı görülmektedir. Üçüncü olarak en çok tekrar edilen diğer metafor ise "resim (9)" olmuştur. Şeker (8) metaforu yine en çok tekrar edilen metaforlar arasında yer almaktadır. Dünya ve insan metaforları 7 adettir ve dışavurumcu, estetik haz veren ve yansıtmacı sanat eserini anlatmak için kullanılmıştır. Duygu (6) ve eğlence (5) metaforları dışavurumcu ve eğlenceli sanat eserini vurgulamak için kullanılmıştır. Ayna, gökkuşağı, oyun ve bilim, kuş, sanatçı, su ve rüya metaforları az sayıda tekrar edilmiş ve daha çok sanat eserinin önemini ve eğlendiren, öğretici yönlerini vurgulamak için kullanılmıştır.

Terapi Eden ve Emek Verilen Sanat Eseri

Bu iki kategori için 14'er adet metafor üretilmiştir. Bunların arasında Ruh, orman, müzik, şeker, özel güç, zihin, pamuk gibi metaforlar sanat eserinin terapi eden bir unsur olduğunu vurgulamaktadır. Bal, kitap, başarı, insan, emek, hayal, tarihi eser, şeker, tasarım gibi metaforlar sanat eserinin emek verilen bir unsur olduğunu ifade etmek için kullanılmıştır. Sanat eserinin terapi eden ve emek verilen bir unsur olduğunu vurgulayan öğrenci ifadeleri şu şekilde sıralanmıştır:

(*Şeker*), *resim insanı rahatlatır (Ö118)*, (*pamuk*), *sanat eseri bir pamuğa benzer sanat eserini yapınca kocaman bir pamuğun içindeyim gibi bir hissiyat verir ve beni rahatlatır ve sakinleştirir (Ö174)*, (*oksijen*), *sanat eseri insanların içini açar (Ö210)* gibi öğrenci ifadeleri sanat eserinin ruhu rahatlatan ve iyi hissettiren niteliklerini ön plana çıkarmaktadır. Aynı şekilde sanat eserinin emek verilmeden oluşmayacağını vurgulayan öğrenci ifadeleri (*kitap*), *“kitap bin bir emekle yazılır. Yazılan kitap bir insanın yolunu aydınlatır. Kitap okumak en sevdiğim şeydir (Ö227).”*, (*mercek*), *“başarıyı elde etmek zordur, ama bulduğunda hayatın sonuna kadar hayatı kolaylaştırır (Ö148).”* şeklinde sıralanabilir.

Yansıtmacı ve Eğlenceli Sanat Eseri

Sanat eserinin doğayı, toplumu, insanı yansıtan özellikte olduğunu vurgulayan toplamda 13 metafor üretilmiştir. En çok tekrar edilen metaforlar Dünya, hayat ve insan olmuştur. Bu kategoride verilen en çarpıcı öğrenci ifadeleri şu şekilde sıralanmıştır: (*dünya*), *“dünya'da yaşanan olayları, düşünceleri ve değişiklikleri anlatır ve onunda oluşumu aynı dünyanınki gibi sabır ister (Ö166).”*, (*mercek*), *“başarıyı elde etmek zordur, ama bulduğunda hayatın sonuna kadar hayatı kolaylaştırır (Ö148).”*, (*başarı*), *“başarıya ulaşmak için uğraşırız ve sanat eseri yapmak için de uğraşırız ve emek harcarız (Ö15).”*

Sanat eserinin eğlenceli olduğunu ifade eden toplamda 11 adet metafor üretilmiştir. Bunlardan en çok tekrar edilen oyun ve eğlence olmuştur. Bu kategoride verilen en çarpıcı öğrenci ifadeleri şu şekilde sıralanmıştır: (*kelebek*), *“çok tatlı çok güzel eserler çıkar ortaya ve kelebek gibi cıvı cıvı ve çok renkli (Ö19).”*, (*eğlence*), *“istediğimizi bazen yaparız ve yeni şeyleri öğrenirim (Ö46).”*, (*oyun*), *“yapmak ve bakmak çok eğlenceli (Ö83).”*

Yeteneğe Bağlı Gelişen Sanat Eseri

Sanat eserinin yeteneğe bağlı gelişen bir unsur olduğunu vurgulayan bu kategoride 9 adet metafor üretildiği görülmektedir. Altın, hayat, şahane, resim, sessizlik gibi metaforları içeren bu kategoride özel bir yeteneğe bağlı olarak sanat eseri üretilbileceği vurgulanmaktadır. Bu kategoride verilen en çarpıcı öğrenci ifadeleri şu şekilde sıralanmıştır: (*gerçek*), *“sanat eserini başarılı insanlar yapar(Ö142).”*, (*şahane*), *“insanların çizemediğini çizmek şahane (Ö67).”*, (*resim*), *“o resim çizen kişinin öyle bir yeteneği varda sattığı zaman ortaya güzel bir resim çıkar (Ö145).”*

Etkileyici ve Önemli Olan Sanat Eseri

Sanat eserinin etkileyici olduğunu vurgulayan 6 adet metafor müzik, güneş, parlak nesne, mutluluk, damla, kalem tıraş şeklinde sıralanmıştır. Bu metaforlar daha çok sanat eserinin insanların düşüncelerini değiştirme ve kendine hayran bırakma anlamlarında kullanılmıştır. Sanat eserinin etkileyici olma kategorisinde verilen öğrenci cevaplarından en belirgin olanlar şunlardır: (*mutluluk*), *“bir sanat eseri yapınca ya da görünce heyecanlanırım (Ö155).”*, (*damla*), *“duygu damlaları gibi, duygu hissettiren yaratıcı yetenekli bir damla gibidir (Ö169).”*, (*güneş*), *“hep parıldar (Ö58).”*

Sanat eserinin çok önemli olduğunu ifade etmek için sanat eserinin hayati derecede önemini vurgulayan metaforlar kategorisinde de 6 adet metafor üretilmiştir. Nefes, organlar, hayat, hayat damarlarından birisi, oksijen, su gibi metaforlar öğrencilerin sanat eserinin hayatlarında önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir. Sanat eserinin önemli olduğunu vurgulayan bu kategoriye ait en belirgin öğrenci cevapları şu şekildedir:

(*Nefes*), *“bizi hayatta tutan nefes gibidir. Hayat zorluklarla dolu yıpratıcı ve sonu bilinmez bir*

Özel Yetenekli Öğrencilerin Sanat Eseri Kavramına Yönelik Metaforik Algıları

şeydir. Sanat yapmak ve sanat eseri yaşamına değer katar ve sana yaşıyor olduğunu hissettirir (Ö16).”, (hayat), “sanat eserini hayal gücümüz ile yaparız. Sanat eseri hayatımızın bir parçası olmuştur (Ö153).”, (hayat damarlarından birisi), “sanat her insanın hayatında bulunan bir eserdir. Bir insanı dinlemek bile sanattır (Ö165).”

Eğitici Sanat Eseri

Sanat eserinin eğitici olduğunu vurgulayan bu kategoride 4 adet metafor üretilmiştir. Bu dört metafor sanat eserinin incelenmesine bağlı olarak izleyicinin eser ve konusu ile ilgili öğrenim sağlanabileceği anlamında kullanılmıştır. Eğitici, bilgi, öğretmen, duvar boyamak metaforları bu kategoride kullanılmıştır. Öğrencilerin bu kategoride verdikleri cevaplar şu şekilde sıralanmıştır:

(Öğretmen), “o ders öğretiyor (Ö74).”, (eğlenceli), “istediğimizi bazen yaparız, yeni şeyler öğrenirim (Ö46).”, (bilgi), “her şeyi bize öğretir, eğlenmemizi sağlar (Ö65).”, (beyaz duvarı boyamak), “benim hayatıma renk katıyor. Hayal gücümü geliştiriyor. Bana yeni şeyler öğretiyor. Duygularımı ifade etmeme yarıyor (Ö242).”

Görsel Sanatlarla İlişki Olan Sanat Eseri

Sanat eserini doğrudan görsel sanatlar olarak kabul eden öğrenciler bu kategoride 3 adet metafor üretmiştir. Bunlar resim ve gökkuşağıdır. Resim metaforu iki öğrenci tarafından söylenmiş ve sadece resim yapmanın sanat eseri üretmek olduğu ifade edilmiştir. Öğrencilerin bu kategoride verdikleri yanıtlar şöyle sıralanabilir:

(Resim), “sanat eserleri resimde olabilir (Ö13).”, (resim), “sanat eserinin çoğu resimle oluşuyor (Ö22).”, (gökkuşağı), “resim boyarken gökkuşağı renklerini kullanırız (Ö161).”

Özgün Sanat Eseri

Sanat eserinin özgün bir çalışma olması gerektiğini ifade eden bu kategoride 3 adet metafor üretilmiştir. Bunlar hayal, evren, canlılar’dır. Öğrencilerin bu kategoride verdikleri yanıtlar şöyle sıralanabilir:

(Hayal), “bir resim yaparken herkes kendi düşüncesini yapar. Kimi bir ev yapar, kimi bir çocuk yapar, kimi bir kelebek yapar, kimi ise bir robot yapar. Bazıları ise kendileri bir yaratık yaratıp onu yaparlar. O yüzden sanat eserini hayale benzettim (Ö162).”, (evren), “içinde eşsiz milyonlarca eser vardır. Galaksi resim gibidir. Yıldız müzik gibidir. Yol sevinçtir evren de sevgidir (Ö177).”, (canlılar), “farklı çeşitlerde, farklı renklerde farklı boyutlarda, farklı alanla ilgili, farklı şekillerde ve farklı duygularda olabilir. İşte bu farklılıklar sanat eserinin en büyük heyecanıdır (Ö181).”

Faydacı Sanat Eseri

Sanat eserinin toplum ve izleyenlere fayda sağlayacağını ifade eden bu kategoride metaforlar 3 adettir. Robot metaforu sanat eserinin eseri yapan kişiye faydasının olacağı anlamında kullanılmıştır. Ö204, “işimize yarar ve onları biz yaparız.” ifadesini buna örnek olmuştur. Öğrencilerin bu kategoride verdikleri diğer yanıtlar ise şöyle sıralanabilir:

(Kalem), “kalemi kullandıkça işe yarar (Ö138).”, (basketbol), “her bir yeni resim yaptığında bir basket atmış olursun. Böylece bir sayı kazanırsın böylece sayılar artar bu artan sayılar senin hayal gücünü geliştirir (Ö182).”

Bilimsel Bir Süreç Olan Sanat Eseri

Sanat eseri oluşumunu bilimsel bir süreç olarak ifade eden bu kategoride öğrenciler 3 adet metafor üretmişlerdir. Bu metaforlar sanat eserini oluşturma sürecinin bilgiye ve hayale dayalı bir uygulama olduğunu ifade etmektedir. Bu kategoride öğrenci yanıtları şu şekilde sıralanmıştır:

(Bilim), “hem öğretici hem düşündürür. Sanat eseri yaparken hayalimiz kullanılır. Hayal de bir

bilimdir (Ö219).”, (bilim), “bilim ve sanat benzerdir. İkisinde de çalışma vardır. Eğer yoğun çaba olmazsa ikide yapılamaz. Bu ikisi aslında çok farklı görünse de çok benzerdir. Birisinde duygu diğesinde mantık vardır. Mantık ve duygu sayesinde benzerlik olur (Ö141).”, (bilim), “içinden bilim geçer (Ö201).”

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bulguları, öğrencilerin metaforu açıklayıcı cümlelerinin analiz edilmesi ve kategorilerin oluşturulması yoluyla daha iyi anlaşılmıştır. Bu bölümde araştırmanın sonuçları kategorilerden elde edilen bulgular ışığında sunulmuştur.

Araştırmada BİLSEM öğrencilerinin metaforu açıklayıcı cümlelerinden sanat eserini genellikle resim yapmak olarak algıladıkları anlaşılmaktadır. Üretilen metaforlar sıklıkla sanat eserinin duyguların anlatımını renk, çizgi, doku ve biçimlerle sağlandığı dışavurumcu yaklaşımı vurgulamaktadır. Hiçyılmaz ve Adanır (2019) sanat ile ilgili metafor çalışmalarında öğretmen adaylarının sanat eserlerin sanatçıların duygularını ifade edebileceği bir araç olarak algıladıkları sonucuna varmıştır. Yine diğer bir araştırmanın sonucuna göre öğrenciler sanat eserini sanatçının iç dünyasını ve toplumu yansıtan üretimlerinin özgün esere dönüştürülmesi (Çıldır Gökaslan 2020), olarak tanımlanmıştır. Bu sonuçlar, yapılan araştırmanın sonucuyla benzerlik göstermektedir. Bu çalışmada ikinci olarak en çok vurgulanan durum sanat eserinin estetik haz kaynağı olduğudur. Öğrenciler sanat eserine bakıldığında insanı mutlu eden bir tat alınacağını sıklıkla ifade etmişlerdir. Aynı zamanda sanat eserinin sanatsal bir değeri olduğunu vurgulamışlardır. Sanatsal değeri daha çok altın, tarih, resim gibi metaforlarla belirtmişlerdir. Seyhan (2020) yaptığı araştırmasında estetik değer kavramını katılımcıların en çok doğa, evren, güzellik, sanat ve çiçek metaforları ile ilişkilendirdiğini ifade etmektedir. Araştırmaya katılan öğrenciler, sanat eserinin onu izleyen ve onu yapan kişinin hayal gücünü geliştiren ve farklı bir bakış açısı ile yorumlamasını sağlayan bir unsur olduğunu ifade etmektedirler. Öğrenciler bu kategoride sanat eserini yaparken sadece gördüklerini değil hayallerinde olabileceğini düşündükleri görüntüleri resmedebileceklerini vurgulamışlardır. Ayrıca görünen çevresel durumların rengini, biçimini kendi istekleri doğrultusunda değiştirebileceklerini ifade etmişlerdir. (Ö156)’nın “*resimlere hayal gücümüzdeki bütün şeyleri ne varsa onları çizmektir, mesela hayvanların, geleceğin resmi gibi*” ifadesi bu duruma örnektir. Araştırmaya katılan öğrencilerin vurguladığı bir diğer önemli kategori sanat eserinin yansıtıcı rolüdür. Yansıtıcılık hem doğanın birebir sanat eserinde görünmesi hem de toplumun yaşadığı olayların aktarılmasıdır. Sanat eseri de hayatın akışını yansıtır aynı zamanda insanlar sanat yoluyla geçmişten geleceğe bir bağ kurarlar. Doğayı, insanı ve durumları konu alan yansıtıcı kuram sanat eserinin bir özelliği olarak ifade edilmiştir. Hiçyılmaz ve Adanır (2019)’ın yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının sanatı öğrenme veya deneme yanılma sonucunda tasarlanan bir şeyin hayata geçirilen özelliklere veya direkt yansıtma özelliği olan unsurlara benzetme yaptıkları görülmüştür. Bu sonuç araştırmanın sonucu ile benzer doğrultudadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin bir başka vurguladıkları nokta sanat eserinin insanlara duygusal beslenmeyi sağlayan ve iyileştiren yönüdür. Sanat eserleri insanlara ilham verir, motive eder ve olumlu duygular yaşamalarını sağlar. Zor zamanlarda sanata başvurmak, duygusal iyileşme süreçlerini destekleyebilir. Bu durum sanatın terapi gücünü göstermektedir. (Oksijen) “sanat eseri insanların içini açar (Ö210)”, metaforu, insanın nefes almasını sağlayan bir olgu olarak sanat eserinin kişiyi rahatlattığını anlatmak için kullanılmıştır. Yani burada sanat eserinin terapi eden gücü anlatılmaktadır. Sanat eseri aynı zamanda faydacıdır. Faydacılık İngiliz Jeremy Bentham (1748-1832)’a göre, ancak bireyin rahatlığına katkı sağlayan, onun haz duyma olanağını artıran şeyler, bireyin faydası ile çıkarlarına uygun olan şeydir. Bentham, “*Olabilmişince fazla mutlu olmanın çarelerini aramak ve bulmak faydalıdır.*” (Akt: Ak, 2015) demiştir. Bu doğrultuda çalışmada sanat eseri kavramı insanı mutlu etme yönüyle faydacı olarak nitelendirilmektedir. Resim yapmanın insanı geliştirip mutlu edeceğini vurgulayan (her bir yeni resim yaptığında bir basket atmış olursun. Böylece bir sayı kazanırsın böylece sayılar artar bu artan sayılar senin hayal gücünü geliştirir. Ö182), sanat eserini basketbol metaforu ile ilişkilendirmektedir.

Özel Yetenekli Öğrencilerin Sanat Eseri Kavramına Yönelik Metaforik Algıları

Araştırmanın sonuçları arasında yer alan dikkat çekici bir diğer nokta sanat eserinin sadece görsel sanatlarla ilişkilendirilmiş olmasıdır. Öğrenciler sanat eserinin sadece resim olduğunu ifade etmektedir. Tiyatro, opera, müzik, edebiyat gibi sanat dallarını ve bu alanlarda üretilen sanat eserlerini dikkate almamaktadır. (Gökkuşluğu), “resim boyarken gökkuşluğu renklerini kullanırız (Ö161).”, (resim), “sanat eserleri resimde olabilir (Ö13).” gibi ifadeler bu duruma örnektir.

Sanat eserinin tek ve biricik olması anlamında özgünlük kavramı öğrencilerin ifade ettiği araştırmada bir başka kategoriye oluşturmaktadır. Öğrenciler bu kategoride sanat eserinin özgün olmasını diğer yapılmış sanat çalışmalarından farklılık göstermesine bağlamaktadır. Ö181, “farklı çeşitlerde, farklı renklerde farklı boyutlarda, farklı alanla ilgili, farklı şekillerde ve farklı duygularda olabilir. İşte bu farklılıklar sanat eserinin en büyük heyecanıdır.” diyerek sanat eserindeki özgünlüğün farklılık olduğunu vurgulamıştır. Sesigür, Karaman Güvenç, (2017), yaptıkları araştırmada görsel sanatlar öğretmen adaylarının özgünlüğün farklı olmakla aynı anlamı taşıdığını ifade ettikleri gözlenmiştir. Bu sonuç araştırmadan elde edilen sonuçla benzerlik göstermektedir. Sanat eserinin eğitici bir unsur olduğunu ifade eden öğrenci cevapları da dikkat çekicidir. Eğitim yönü, sanat eserinin incelenmesine bağlı olarak izleyicinin eser ve konusu ile ilgili öğrenim sağlanabileceği anlamında kullanılmıştır. Eserin sanatçısı kimdir?, hangi döneme ait bir eserdir? Konusu nedir? gibi başlıklarla öğrencilere sanat tarihi ve sanat eleştirisi ile ilgili öğrenim sağlanmış olmaktadır. Bu nedenle (Öğretmen), “o ders öğretiyor (Ö74).” ifadesi sanat eserinin eğitici niteliğini açıklamaktadır. Bu doğrultuda öğrenciler sanat eserinin bilimsel bir süreç olduğuyla ilgili de metaforlar sunmuştur. Sanat eserinin düşündürdüğü aynı zamanda öğretici olduğunu vurgulayan ifadeler “bilim” metaforuyla sıklıkla kullanılmıştır. Böylelikle öğrenciler sanat üretmenin bilimsel bir davranış olduğunu da vurgulamaktadır. Bilimsel çalışmanın sonunda bir hipotezin doğru olup olmadığına dair kanıt vardır. Bu süreçte gelişen yoğun çalışma bu araştırma için verilen emeği de temsil eder. Araştırmaya katılan öğrenciler sanat eserinin oluşturulma sürecini aynı zamanda emek metaforu ile anlatmıştır. “Başarıya ulaşmak için uğraşırız ve sanat eseri yapmak için de uğraşırız ve emek harcarız.” ifadesi bunu en iyi şekilde açıklamaktadır.

Sonuç olarak söylenebilir ki, BİLSEM öğrencileri sanat eseri kavramını dışavurumcu, estetik haz kaynağı, sanat değeri olan, terapi eden, özgün olması gereken, yansıtmacı, emek harcanan, temel ihtiyaç olan ve aynı zamanda faydacı olan, eğiten, eğlendiren ve kalıcı olan bir kavram olarak algılamışlardır. Bu genel sonuç, Serhatlıoğlu ve İpek (2019)’in sanat kavramı üzerine yaptığı araştırmasında “sanat kavramına ilişkin okul öncesi öğretmen adaylarının sanat kavramını özgün ve öznel olan, dışavurum sağlayan, çok yönlü olan, somutlaştıran, doğadan esinlenen, temel ihtiyaç olan, huzur ve keyif veren, güzel ve etkileyici olan, emek ve özen gerektiren bir kavram olarak algıladıkları ortaya çıkmıştır.” sonucuyla benzerlik göstermektedir.

- BİLSEM öğrencilerinin ürettikleri metaforu açıklayıcı cümlelerinden sanat eserini genellikle resim yapmak olarak algıladıkları anlaşılmaktadır.
- Araştırmada ikinci olarak en çok vurgulanan durum sanat eserinin estetik haz kaynağı olduğudur.
- Öğrencilere göre sanat eseri insana kendi iyi hissettiren, eğlendiren ve kalıcı olan niteliktedir.
- Sanat eseri BİLSEM öğrencileri tarafından özgün olması gereken ve emek isteyen bir nesne olduğu vurgulanmıştır.
- BİLSEM öğrencilerine sanat eserinin ne olduğu, nasıl üretildiği konusunda örnek olaylar sunulabilir.
- BİLSEM öğrencilerinin seçilen sanat eseri hakkında örnek eleştiri yazıları incelenmesi sağlanmalıdır.
- BİLSEM öğrencilerine sanat eseri kavramının algılanması konusunda örnek ders planları uygulanabilir ve sonuçları karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Ballantyne, F. J. (2009). Accounts of the visual art classroom: catering for artistically talented students. Queensland University of Technology, School of Learning and Professional Studies, Masters of Education.
- Boland, D. (1986). Artistically talented students: a call for research. *Working Papers in Art Education*, 5 (1), 16-25.
- Carroll, K. L. ve Tucker, J. L. (2007). Building effective teaching through educational research, better practice in arts education. State of Maryland.
- Chan, D. W. (2006). Students with artistic talent in hong kong: how might they be identified. *Educational Research Journal*, 21 (2), 159-173.
- Clark, G. ve Zimmerman, E. (1986). Association educating artistically talented students (review: doretta miller). *Studies in Art Education*, 28 (1), 53-55.
- Clark, G. ve Zimmerman, E. (1992). Issues and practices related to identification of gifted and talented students in the visual arts. The National Research Center on The Gifted And Talented, Bloomington Indiana University.
- Clark, G. ve Zimmerman, E. (2004) Teaching talented art students principles and practices. Columbia: Teachers college press.
- Cukierkorn, J. (2006). Teaching talented art students: principles and practices. *Roeper Review*, 28 (3), 180-181.
- Cukierkorn, J. R. (2008). Talented young artists: understanding their abilities and needs. *Fall*, 31 (4), 24-33.
- Çağlı, A. (2022). İnternet bağımlılığı eleştirel düşünme eğilimini etkiler mi? *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (1), 27-39.
- Çıldır Gökaslan, Z. (2020). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Sanatçı” Ve “Sanat Eseri” Kavramına İlişkin Algılarının Metaforlar Aracılığıyla Belirlenmesi, *Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, 2 (2), 90-108.
- Davaslıgil, Ümit ve Zeana, Marilena (2004). Üstün Zekâlıların Eğitimi Projesi. (Editör: Adnan Kulaksızoğlu, Ahmet Emre Bilgili, Mustafa Ruhi Şirin) I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi, Üstün Yetenekli Çocuklar Bildiriler Kitabı. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 85-100.
- Enç, M. (2005). Üstün beyin gücü gelişim ve eğitimleri. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Forceville, C. (2008). "Metaphor in Pictures and Multimodal Representations" *Cambridge Handbook of Metaphor and Thought*. Cambridge University Press. Editors: Raymond Gibbs Jr.
- Garcia, S. A. (2006). Gifted and talented in the visual arts, the identification, biases, and recommendations. Thesis of master The University of Texas At El Paso Department of Art, Texas.
- Genç, M. A. (2016). Education of The Gifted Students in Turkey and a Sample Activity, *Educational Research and Reviews*, 11/13, 1272-1278.
- Gökhan, A. K. (2015). John Stuart Mill Düşününde Bireyin Özgürlüğü. *Lefke Avrupa Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6/1, 37-61.
- Grigorenko, E. L. (2010). Identifying young gifted children and cultivating problem solving abilities and multiple intelligences. *Learning and Individual Differences*, 20 (4), 366-379.
- Güven, Y. ve Karasulu-Kavuncuoğlu, M. (2020). Okul öncesi dönem çocukların yaratıcılık düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi, *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (1), 37-53.
- Handbook for Teachers (2013). Teaching students who are gifted and talented. Newfoundland and Labrador Department of Education.
- Haroutounian, J. (2014). Arts talent id a framework for the Identification of talented students in the arts. Royal Fireworks Publishing, New York.
- Hiçyılmaz, Y. & Adanır, Y. (2019). Sanat Eğitimi Dersi Alan Öğretmen Adaylarının Sanat Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Algıların Metaforlar Aracılığıyla İncelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (3), 19-23. DOI: 10.18506/anemon.462012
- Hobby, K. L. (2007). "Metaphoric Interpretations of a Social Issue." Thesis, Georgia State University, DOI:

- Karabulut, N. (2008). Duygusal Zekânın Sanat Eğitimi Öğretmenlerinin Yetiştirilmesindeki İşlevleri. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 0 (21), 81-85.
- Kıymet, Ç. ve Çakır, A. (2021). Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Okullarında Beceri Eğitimi Uygulamalarının Etkinliğine İlişkin Beklentiler, *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (1), 20-47.
- Kıssack, M. & Taşdelen, V. (2002). Hermeneutik Ve Eğitim: İnsan Bilimleri Öğretmenleri İçin Düşünceler. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 35(1), 172-182. DOI: 10.1501/Egifak_0000000061
- Kovecses, Z. (2010). *Metaphor: A Practical Introduction*. Oxford University Press.
- Leon, J. De, Calvo, B. A. ve Medina, C. (2010). A Model Project For Identifying Rural Gifted And Talented Students İn The Visual Arts. *Rural Special Education Quarterly*, 29 (3), 16–22.
- MEB, (2016). Millî Eğitim Bakanlığı Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi, Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, 79/2710, 450-473.
- MEB, (2022). Millî Eğitim Bakanlığı Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi, Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, 1(2771) 8-37.
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative research: a guide to design and interpretation*. San Francisco: Jos- sey-Bass.
- Namlı Altıntaş, İ., Erdem, C. C. (2021). Hermeneutik ve Nitel Araştırma İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme, *Uluslararası Türkoloji Araştırmaları ve İncelemeleri Dergisi*, 6(1), 37-45. DOI:10.29228/uluturkad.49394
- Önder, A. M. (2019). Seramik Sanatında Form Oluşumları ve Çağdaş Türk Seramik Sanatçılarından Örnekler, *Konya Sanat Dergisi*, 2, 53-65
- Özalp, H. K. (2020). Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Estetik Alanına İlişkin Bilişsel Yapılarının Kelime İlişkilendirme Testi İle İncelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22 (2) , 515-534 . <https://dergipark.org.tr/en/pub/erziefd/issue/56611/730607>
- Patton, M.Q. (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*. Çev: Mesut Bütün, Selçuk Beşir Demir. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Renzulli, Joseph S. (1978). What Makes Giftedness. *Phi Delta Kapan*, 60, (3), 180– 186.
- Serhatlıoğlu, B. & İpek, S. (2019). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Sanat Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21 (3) , 215-236 . DOI: 10.17556/erziefd.502493
- Sesigür, A., Karaman Güvenç, B. (2017). Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının “Özgünlük” Algısı. *AJESI- Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 7(3): 555-589. DOI: 00.00000/ajesi.000000
- Seyhan, A. (2020). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Estetik Değerine İlişkin Metaforları. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 18 (40), 115-147. DOI: 10.34234/ded.714332
- Tozlu, N. (2004). Türkiye'nin merkezi (ksen) bir güç olmasında üstün yeteneklilerin eğitimi üzerine bir tartışma. Kulaksızoğlu A., Bilgili A. E Şirin M. R. (Ed.). I. Türkiye üstün yetenekli çocuklar kongresi, üstün yetenekli çocuklar bildiriler kitabı. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 201–211.
- Üstün, E. ve Çıkılı, Y. (2019). Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezlerindeki Öğrencilerin Staj ve Meslek Hayatında Sahip Olması Gereken Sosyal Becerilerinin Öğretmen ve İdareci Görüşlerine Göre Belirlenmesi, *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi* 1 (2), 72-85.
- Wilson, H. E. (2009). How to meet the needs of talented artists in elementary school. *Gifted Child Today*, 32 (1), 36-45.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction:

Gifted students, who are accepted as the pioneers of development and progress, show higher achievement compared to their peers. These creative individuals are indispensable for societies. Rapid developments and transformations in science and technology have also increased the competition for innovation and development activities of countries (Kıymet and Çakır, 2021). Therefore, creative individuals are needed for new inventions and discoveries in order to cope with the complex

problems that arise in the developing world and to ensure the development of societies (cited by Güven and Karasulu-Kavuncuoğlu, 2020: 38). Renzulli (1978) defines these students with three characteristics as talent, creativity and motivation and states that giftedness emerges with the interaction of these characteristics. This definition by Renzulli also describes the field of visual arts well. Wilson (2009), on the other hand, defines the talent feature of the field of art as technical ability, visual thinking and creativity.

Believing that gifted individuals should be provided with the best educational opportunity, Plato regards these individuals as golden-born and managers of the future (Enç, 2005). In this regard, Tozlu (2004) sees the training of special talented individuals as a matter of existence of a nation and states that it is vital to make them functional.

Clark and Zimmerman (2004) state that students who show special ability features in visual arts manifest themselves in the form of performance, creative expression, and problem solving or personality traits. From this point of view, the characteristics of gifted individuals in the field of visual arts can be expressed as behavioural characteristics and art characteristics.

Considering the behavioural characteristics, it is seen that the students' ability to observe at an early age, sensitivity to details and use of memory are good. Chan (2006) describes gifted students in visual arts, who learn by themselves by acquiring knowledge quickly, as individuals who solve problems in the field of art by finding their own unique ways. These individuals, who are good at motivation and perseverance (Garcia, 2006), show dedication to art (Ballantyne, 2009). These students, who are sensitive to research, discovery and art publications, can use their old knowledge in a new context (Handbook, 2013). They also have features such as quick adaptation to thoughts and activities and recalling easily (Boland, 1986).

After identifying gifted students in visual arts, the next step is to provide students with appropriate educational opportunities. One of the goals here is to develop the potential of the student and to raise him/her in a self-confident and productive way (Üstün and Çıkkılı, 2019). In addition, it is important for students to have critical thinking skills, to make correct and logical decisions, and thus to produce solutions to problems (Çağlı, 2022). In appropriate education, thanks to art, the individual can go beyond the limitations of space and time and analyse the past, thus he/she would find the power to direct the future (Karabulut, 2008).

Gifted students in the field of visual arts show themselves not only with their drawing ability, but also with original ideas or in innovations (Cukierkorn, 2008: 24). Based on the fact that creativity will develop in visual thinking, it is possible to examine the education given to gifted students in visual arts in two ways, such as visual thinking and technical skills. The technical skills encompass the elements and principles of art that make up an artwork. It also covers the techniques and methods for creating the form that includes all the perceived elements of objects, and the shape, which is the two-dimensional image of the objects (Önder, 2019). The process of creating a work with a personal understanding as a result of intellectual kneading of acquired knowledge, observations and experiments constitutes visual thought. In this educational process, students should be expected to understand and interpret an artwork and thus create their own original artwork. The most valid method to achieve this is to evaluate an artwork in the context of art criticism.

Regarding the metaphor studies used in the study, Hobby (2007) states in his research that metaphors can be accepted as a basic process and product of thought. The power of metaphor lies in its potential to advance understanding of the meaning of experience, which in turn defines reality. As a result of the research conducted by Hobby (2007), it was revealed that he taught the metaphor, which is an abstract thought, to the fourth grade students, who were about nine years old, and that they could use written and visual metaphors to express their ideas and thoughts about the subject. This result also refutes the belief of the Swiss psychologist Jean Piaget that children under the age of eleven cannot use abstract thinking.

Özel Yetenekli Öğrencilerin Sanat Eseri Kavramına Yönelik Metaforik Algıları

In this direction, examining the thoughts and perceptions of the students about the concept of art through metaphors forms the basis of this study. When metaphors are accepted as the representation and indirect way of expressing the thought that exists in the minds of students about a concept, it turns out that they are important and necessary for art education.

Materials and Methods:

This research aims to analyse the perceptions and thoughts of gifted students about the concept of artwork through metaphors. This research was carried out according to the interpretive (hermeneutic) research approach, which is one of the qualitative research methods. In this research approach, instead of a single observable fact, there is the aim of describing, understanding and interpreting many facts or a single event in different ways. As a result, the reached reality can be multiple or context-based (Merriam, 2009). The hermeneutic perspective illuminates the nature and limits of explanation for social phenomenon. These explanations constitute our knowledge of the social world; researchers, teachers and students benefit from hermeneutic understanding as it draws the quality and horizon of their mental searches (Kissack, 2002). In this direction, it was deemed appropriate to use the hermeneutic research approach in order to see and understand the reality created by the concept of art in the minds of the students.

There are 242 students from Konya BİLSEM (Science and Art Centre) affiliated to the Ministry of National Education in the study group of the research. Participants were selected according to the easily accessible sampling method (Creswell, 2012) from the purposeful sampling methods. Students are represented by coding S1, S2.... etc.

In this study, the metaphor technique was used to collect data. Existing approaches discuss metaphor interpretation as extracting the transferred features, identifying the underlying conceptual mapping, or producing a one-to-one appropriate description (Wan, Lin, Du, Shen, Zhang, 2021). Metaphors play a crucial role in understanding and creating meaningful works of art. The use of metaphor requires the transfer of one idea to another based on the association of similar features between two objects (Hobby, 2007). There are two areas in the conceptual metaphor, the source area and the target area. The conceptual area from which we derive metaphorical expressions to understand another conceptual area is called the source area, and the conceptual area understood in this way is called the target area. The target area is the area we try to understand using the source area (Kövecses, 2002). In this direction, the data collection tool is structured as “an artwork is like....., because”. In addition, the expert review method (Patton, 2014) was used to ensure the reliability of the research and to test the consistency of the metaphor analysis. In this context, besides the researcher, 3 different field experts examined the metaphors and the categories reached. Metaphors that were found to be inconsistent between the target area and the source area were removed from the study by consensus. Finally, the percentages, frequencies and quotations about the related metaphors are given in detail in the findings.

Findings:

The students emphasized the expressive feature of an artwork 41 (17.8%) more. The word life (6) seen in this category was the most repeated metaphor. It is seen that the aspect of an artwork to gain imagination and different perspective is the second most emphasized category with 32 (13.9%). In this category, the word dream (11) was the most repeated metaphor. It is found that the aesthetic pleasing quality of the concept of an artwork is 24 (10.4%), which was the third most emphasized category. For this category, the word candy (3) was repeated the most. 21 (9.1%) metaphors emphasizing the artistic value of an artwork were produced. Here, the expressions of picture (2) and unique things (2) are the most frequently repeated metaphors. 14 (6%) metaphors emphasizing the Therapy aspect of an artwork were produced. It is seen that metaphors such as happiness (2), Spirit (1), forest (1), music (1), candy (1) are included in this category. 14 (6%) metaphors emphasizing the quality of an artwork were produced. It has been observed that metaphors such as success (2), honey (18), book (1) are repeated in this category. It is seen that there are 13 (5.6%) metaphors emphasizing the reflective quality of an artwork. Here, the words of people (3) and the world (3) were repeated the most. When looking at the metaphors emphasizing the Fun

Özel Yetenekli Öğrencilerin Sanat Eseri Kavramına Yönelik Metaforik Algıları

aspect of an artwork, 11 (4.7%) different metaphors were produced. The most repeated words were fun (4) and game (2). 9 (3.9%) different metaphors were produced, emphasizing that an artwork depends on talent. The words gold (1), life (1), wonderful (1), picture (1), silence (1), truth (1), painting (1), flower (1), talent (1) are metaphors produced in this category. 7 (3%) metaphors emphasizing that an artwork is permanent were produced. These are the expressions of history (1), sculpture (1), wind (1), memory (1), ballpoint pen (1), recollection (1), building the future (1). 6 (2.6%) metaphors emphasizing the impressive quality of an artwork were produced. These are the expressions of music (1), sun (1), shiny object (1), happiness (1), drop (1), pencil sharpener (1). It is seen that there is a total of 6 (2.6%) expressions emphasizing that an artwork is vitally important, with the metaphors of Breath (1), organs (1), life (1), one of the life veins (1), oxygen (1), water (1). Likewise, it was determined that the aesthetic aspect of an artwork was emphasized with 6 (2.6%) metaphors. These are metaphors of something beautiful (1), sun (1), statue (1), candy (1), universe (1), earth (1). 4 (1.7%) metaphors emphasizing that an artwork is educational were produced. These are the expressions of educator (1), knowledge (1), teacher (1), painting a wall (1). The numbers of metaphors that associate an artwork with the Visual arts, emphasizing the originality of an artwork, emphasizing the utilitarian nature of an artwork, and emphasizing that an artwork is a scientific process, were 3 (1.3%) for each and they were the categories that produced the least number of metaphors. 10 (4.3%) metaphors, which were seen not to contain relational answers with the given concept, were included in the other category.

When the number of metaphors produced by the students on the concept of artwork is examined in general, the metaphor of "imagination (18)" was the most produced. The metaphor of imagination is expressed both to emphasize the expressive feature of an artwork and to emphasize the aesthetic pleasing quality of an artwork. It is also seen that it is expressed as a metaphor emphasizing that an artwork can emerge as a result of labour. The second most repeated metaphor is "life (17)". It is seen that the life metaphor is included in the categories that emphasize the expressive aspect of an artwork, emphasize the ability to change the imagination and perspective of an artwork, emphasize the reflective nature of an artwork, and express that an artwork can emerge as a result of a talent. The third most frequently repeated metaphor is "picture (9)". The sugar (8) metaphor is also among the most repeated metaphors. There are 7 world and human metaphors and they are used to describe an expressionist, aesthetically pleasing and reflective artwork. The metaphors of emotion (6) and fun (5) are used to emphasize the expressive and entertaining artworks. The metaphors of mirror, rainbow, game and science, bird, artist, water and dream were repeated less frequently and mostly used to emphasize the importance of an artwork and its entertaining and instructive aspects.

Discussion:

In the research, it can be seen that BİLSEM students generally perceive artworks as painting from the metaphor explanatory sentences they produced. The metaphors produced often emphasize the expressive approach in which an artwork provides the expression of emotions with colour, line, texture and forms. In their metaphor studies regarding art, Hiçyılmaz and Adanır (2019) concluded that pre-service teachers perceive artworks as a means by which artists can express their feelings. According to the results of another study, students defined an artwork as transforming their productions that reflect the artist's inner world and society into an original work (Çıldır Gökaslan 2020). These results show similarity to the results of the study conducted. The second most emphasized case in this study is that an artwork is a source of aesthetic pleasure. Students often stated that when looking at an artwork, they would get a taste that makes people happy. At the same time, they emphasized that an artwork has an artistic value. They expressed the artistic value mostly with metaphors such as gold, history and painting. In her research, Seyhan (2020) states that the participants mostly associate the concept of aesthetic value with nature, universe, beauty, art and flower metaphors. The students participating in the study stated that an artwork is an element that develops the imagination of the person who watches it and makes it, and enables him/her to interpret it from a different perspective. In this category, the students emphasized that they could paint not only what they see but also the

Özel Yetenekli Öğrencilerin Sanat Eseri Kavramına Yönelik Metaforik Algıları

images they thought could be in their imaginations while making an artwork. They also stated that they could change the colour and form of the visible environmental conditions in line with their wishes. The statement of (S156) "*It is to draw all the things in our imagination, for example, the picture of animals or the future*" is an example for this case. Another important category emphasized by the students participating in the study is the reflective role of an artwork. Reflecting is both the appearance of nature in an artwork and the transfer of events experienced by the society. An artwork also reflects the flow of life, and at the same time, people establish a connection from the past to the future through art. The reflective theory about nature, people and situations has been expressed as a feature of artworks. In the study of Hiçyılmaz and Adanır (2019), it was seen that pre-service teachers made analogies to the realized features or the elements that directly reflect something designed as a result of art by learning or trial and error. This result is in line with the result of the study.

Another point emphasized by the students participating in the study is the aspect of artworks that provides emotional nourishment to people and heals them. Artworks inspire people, motivate and make them experience positive emotions. Using art in difficult times can support emotional healing processes. This shows the therapeutic power of art. The metaphor of (oxygen) "a work of art opens people's hearts (T210)" is used to explain that an artwork relaxes the person as a phenomenon that allows people to breathe. In other words, the therapeutic power of an artwork is explained here. An artwork is also utilitarian. Utilitarianism, according to the English Jeremy Bentham (1748-1832), is only what contributes to the individual's comfort and increases his/her pleasure, which is in accordance with the benefit and interests of the individual. Bentham says, "*It is useful to seek and find ways to be happy as much as possible*" (Cit: Ak, 2015). In this direction, the concept of an artwork is described as utilitarian in terms of making people happy in the study. Emphasizing that painting will improve people and make them happy (each time you make a new painting, you score a basket. Thus, you score a number, so the numbers increase, and these increasing numbers improve your imagination.), S182 associates artworks with the metaphor of basketball. Another remarkable point among the results of the study is that an artwork is only associated with visual arts. Students stated that an artwork is only a painting. They do not take into account the branches of art such as theatre, opera, music, literature and the works of art produced in these fields. Expressions such as (rainbow), "we use rainbow colours when painting pictures (T161).", (painting), "artworks can be in painting (T13)." are examples for this case.

The concept of originality in the sense that an artwork is only one and unique constitutes another category in the study expressed by the students. In this category, students attribute the originality of an artwork to its difference from other works of art. S181 emphasized that the originality in an artwork is the difference by saying "an artwork can be in different varieties, different colours, different sizes, different areas, different shapes and different emotions. These differences are the greatest excitement of a work of art." In the study conducted by Sesigür, Karaman Güvenç (2017: 564), it was observed that visual arts pre-service teachers stated that originality has the same meaning as being different. This result is similar to the result obtained from the study. The answers of the students stating that an artwork is an educational element are also remarkable. The educational aspect has been used in the sense that depending on the study of an artwork, the viewer can learn about the work and its subject. With titles such as who is the artist of the work?, what period does it belong to?, what is its subject?, students are provided with learning about art history and art criticism. For this reason, the expression of (Teacher) "he teaches lessons (T74)" explains the educational nature of artworks. In this direction, students also presented metaphors about artworks as a scientific process. Expressions emphasizing that an artwork is both thought-provoking and instructive are frequently used with the metaphor of "science". Thus, students also emphasize that producing art is a scientific behaviour. At the end of a scientific work, there is evidence that a hypothesis is true. The intensive work developed in this process also represents the effort given for this study. The students participating in the study also explained the creation process of an artwork with the metaphor of labour. The statement of "We strive to achieve success, and we strive and labour to make an artwork" explains it best.

Özel Yetenekli Öğrencilerin Sanat Eseri Kavramına Yönelik Metaforik Algıları

As a result, it can be concluded that BİLSEM students perceive the concept of art as expressionist, the source of aesthetic pleasure, having artistic value, therapeutic, original, reflective, laborious, basic need and as well as utilitarian, educating, entertaining and permanent. This general result shows similarity with the conclusion of Serhatlıoğlu and İpek (2019)'s research on the concept of art that "preschool pre-service teachers perceive the concept of art as a concept which is original and subjective, expressive, versatile, embodied, inspired by nature, basic need, peace and enjoyment giving, beautiful and impressive, requiring effort and care".

Conclusion and Suggestions:

- It is seen from the metaphor explanatory sentences produced by BİLSEM students that they generally perceive an artwork as painting.
- The second most emphasized case in the study is that an artwork is a source of aesthetic pleasure.
- According to the students, an artwork is a quality that makes people feel good, entertaining and permanent.
- The concept of an artwork was emphasized by BİLSEM students as an object that should be original and effort requiring.
- Case studies can be presented to BİLSEM students about what an artwork is and how it is produced.
- It should be ensured that BİLSEM students examine sample criticisms about selected artworks.
- Sample lesson plans can be applied to BİLSEM students on the perception of the concept of artwork and the results can be compared.